

NOVOLETNO VOŠČILO

***»Nenadoma sem dojel, da smo vsi v izposojenem času. Dojel sem celo to, da je čas vedno samo izposojen. Agent, ki nam ga posoja, pa svoje plačilo vedno zahteva ravno takrat, ko smo najmanj pripravljeni nanj, tako da si moramo izposoditi še več časa.«
(A. Aciman)***

Želimo vam, da ujamete svoj čas v prihodnjem letu zase, za pomembne druge in nekaj malega tudi za izobraževanje.

Vodstvo ADS

UVODNE BESEDE

»Corona stanje«, ki nas spremlja že drugo leto, vpliva tudi na dejavnosti društva. Elektronsko dopisovanje, telefonski klici, srečanja po Zoomu omejujejo naše obveznosti, dogovore, dejavnosti. Zatem so omejitve tudi v financiranju društva, ki mu odgovorni pripisujejo zgolj obrobno vlogo. Kljub vsemu društvo deluje in ustvarja. Letos se lahko ponaša z izdajo obsežne monografije Izzivi inkluzije vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih s posebnimi potrebami. Z optimizmom pričakujemo prihodnje leto.

Želimo vam prijetne praznike, v letu 2022 pa obilo zdravja, optimizma, ustvarjanja in želje po novem znanju.

Urednica Marija Velikonja (mvelikon@gmail.com)

ŠE ENO UKRADENO LETO....

Nekje sem prebrala, da je **»življenje kot vožnja s kolesom. Če hočemo ohraniti ravnotežje, se moramo premikati.«**

V ADS smo se, kljub številnim omejitvam in neke vrste apatičnosti, ki v tem času prevladuje v družbi in izobraževalnem ter šolskem okolju, vseeno skušali vsaj malo premikati - z malimi koraki, pa vendarle.

K temu nas je prisililo tudi stanje v izobraževanju, ne samo odraslih, ki je vse prej kot zavirljivo. O tem sem se pogovarjala tudi z novo vodjo sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Tejo Dolgan, ki je odkrito priznala, da ima v marsičem zvezane roke. Imam občutek, da je na MIZŠ prioriteta redno šolanje mladine, manj pa skrb za izobraževanje odraslih, ki je vedno bolj prepuščeno posameznikom, društvom in nekaterim zavodom. Kot mnogi moji kolegi, sem bila razočarana tudi nad letnim posvetom o izobraževanju odraslih. Od tega srečanja vedno vsi preveč pričakujemo, čeprav vsako leto dobimo enako »porcijo« hvale in besedičenja predstavnikov odločevalcev, kaj vse so naredili in še bodo. V resničnem življenju je slika izobraževalcev odraslih povsem drugačna. Premalo je samorefleksije, analiz in evalvacije, kaj je dobro in kaj slabo, premalo kritičnega pogleda, nič konkretnega in dorečenega. Da niti ne omenjam, kako nimamo v izobraževanju prav nobene sreče z ministri, ki večina od njih, kljub akademski izobrazbi, ne razume ali noče razumeti pomena izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja. Sreča, da imamo vsaj Andragoški center RS, zadnjo trdnjavo, ki ohranja izobraževanje odraslih pri življenju in zna prisluhiti tudi stroki.

Vprašanje kaj bi bilo z že tako skromnim financiranjem izobraževanja odraslih, če ne bi bilo vsakoletnega paketa, ki ga temu področju namenja EU. Pa znamo ta paket primerno in razumno razdeliti in porabiti za dobre, razvojne projekte, ki bi bili tudi vsi implementirani v praksi? Odgovor je NE, ne znamo. Temu pritrjuje tudi vedenje, kako potekajo vsakoletni razpisi MIZŠ za sofinanciranje izobraževanja odraslih, med drugim tudi društev.

Naše društvo vsako leto prijavi dobro premišljene, posebne, razvojno naravnane projekte. Mnogi so neutemeljeno zavrženi ali pa dobimo miloščino, ki ne krije niti tretjine potrebnih sredstev.

Decembra izide tudi dolgo pričakovana **monografija Izzivi inkluzije vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih s posebnimi potrebami**. Dve leti smo jo ustvarjali v sodelovanju z desetimi avtoricami, vrhunskimi strokovnjakinjami in specialistkami za delo z osebami s posebnimi potrebami. Predstavitev si lahko ogledate tudi na naši spletni strani.

Naj o monografiji citiram zapisane besede enega od recenzentov, dr. Božidarja Opare:

»Monografija zapolnjuje literarno praznino, ki obstaja na področju odraslih oseb s posebnimi potrebami. Predolgo so trajali izključevanje in marginalizacija drugačnih posameznikov, kar je zmanjševalo strokovni in širši družbeni interes za ukvarjanje s temi problemi.

Monografijo priporočam širokemu krogu uporabnikov. Vsem, ki se pri delu ali socialnem okolju srečujejo s to problematiko pa bo pomagala pri spoznavanju in razumevanju posameznikov, ki so bili doslej prepogosto spregledani in odrinjeni.«

Z izdajo monografije, na katero smo ponosni, zaključujemo letošnje turbulentno leto in razmišljamo o prihodnjih idejah in projektih, ki jih ni malo. S temi pa se bo moralo soočiti novo vodstvo Andragoškega društva, ker sedanjemu poteče kar dvojni mandat.

Ida Srebotnik, predsednica ADS (drustvoio@gmail.com)

NA MINISTRSTVU POTEBUJEMO DIREKTORAT ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH!

Tisti, ki delujemo na področju izobraževanja odraslih, bodisi v ustanovah in zavodih za izobraževanje odraslih bodisi na Andragoškem centru Slovenije bodisi kot člani Andragoškega društva Slovenije ali tudi drugi, ki želijo delovati v izobraževanju odraslih, vemo, da je izobraževanje odraslih v primerjavi z izobraževanjem otrok in mladine pri nas – podobno pa je tudi marsikje drugje po svetu – zapostavljeno in prikrajšano. Ta položaj, zapostavljenost, ima različne vzroke. Med najpomembnejše moramo nedvomno šteti položaj izobraževanja odraslih v vzgoji in izobraževanju in na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Značilno za Slovenijo je, da se je to ministrstvo še do pred nekaj leti imenovalo Ministrstvo za šolstvo. To ime je prav izražalo, s čim se ministrstvo v resnici ukvarja – s šolo!

V Strategiji vseživljenjskosti učenja, ki jo je leta 2007 sprejelo Ministrstvo za šolstvo in šport, kot se je, kot navajamo v prvem odstavku, takrat še imenovalo, smo zapisali strateško pomembno trditev, da mora vseživljenjskost učenja (v nadaljevanju VŽU) postati »vodilno načelo vsega izobraževanja in učenja ter temeljna družbeno-razvojna strategija« (Strategija, str. 7).

Ta trditev, če jo hočemo udejanjiti, zahteva sistemsko porazdelitev izobraževanja in učenja na temeljno, ki ga mora dati *'začetno izobraževanje'* (v angleščini, primerjalno, *'initial education'*), in tisto, ki ga lahko preložimo na kasnejša obdobja, to je *'nadaljevalno izobraževanje'* (*angl. 'continuing education'*). S tem sprejmemo novo izhodišče za celoto in sistem vzgoje in izobraževanja, to je, da se učimo in izobražujemo vse življenje. *Čas učenja* ne sme biti omejen na šolsko obdobje otrok in mladine, postati mora pomembna sestavina življenja – človekove osebne in poklicne poti – tudi kasneje. Pri tem postane izobraževanje odraslih sistemsko enako pomembno kot izobraževanje otrok in mladine in ga lahko upravičeno označimo in štejemo za *dejavnika ocelotenja vzgoje in izobraževanja*.

Te radikalne spremembe mora zagotoviti ustrezna državna politika. Ne takšna, ki sprejme strategijo VŽU (ker je s tem zadovoljila zahteve Bruslja), potem pa si 'opere roke', temveč takšno, ki si 'odpre oči', da vidi: da njena skrb ne more biti le šola, temveč ustvarjanje ustreznih okoliščin za izobraževanje in učenje skozi vse življenje, na kakršenkoli način; da se izobraževanje na more deliti na 'redno' (za mladino) in 'izredno' (za odrasle), ker je takšno poimenovanje slabšalno za izobraževanje odraslih; da je znanje prisotno povsod, na vseh področjih življenja, v vseh poklicih in na vseh področjih dejavnosti, in da je povsod treba razvijati motivacijo odraslih za učenje in pridobivanje znanja.

Žal se vzgojno-izobraževalna politika in politični odločevalci (ministri za vzgojo in izobraževanje in šport, osebje ministrstva, Vlada RS) na dosežke na področju učenja in še posebno na področju izobraževanja in učenja odraslih na odzivajo ali pa se ne odzivajo ustrezno. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) določa svoje organizacijske enote po šolski shemi; ima poleg direktoratskih za šport in za znanost še tri za področje vzgoje in izobraževanja, to so direktorati za *predšolsko vzgojo in osnovno šolo*, za *srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih* in za *visoko šolstvo*. V tej shemi izobraževanje odraslih nima svojega direktorata, je le sektor v enem od *šolskih* direktoratskih, kar posledično pomeni, da v kolegiju ministra izobraževanje odraslih nima svojega direktorja, temveč ga zastopa direktorica enega od šolskih direktoratskih, ta čas je to direktorica direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih; očitno po predpostavki, da je izobraževanje odraslih predvsem stvar in domena srednjega in visokega šolstva.

A izobraževanje odraslih je zelo veliko in raznovrstno področje izobraževanja in učenja, pretežno (vsaj 90 odstotkov) neformalnega. Torej ni prav, da je organizacijsko podrejeno enemu od direktoratskih za formalno izobraževanje (in še za le eno vrsto šol). V MIZŠ zdaj ni mesta za nešolski direktorat, s tem pa tudi ni pravega vsebinskega in miselnega stika z naravo in posebnostmi izobraževanja odraslih; še več, s tem tudi ni vsebinskega in miselnega stika z vseživljenjskim učenjem in njegovo filozofijo ter strategijo! Če misel razvijamo še dalje, je pojem 'učenje' in njegovo pojmovanje izrazito podrejeno pojmu '*izobraževanje*' in '*šolanje*'. O dominaciji šolske kulture in tradicije pri nas govori tudi to, da se v javnosti (tudi v medijih), ko govorijo o vzgoji in izobraževanju in o MIZŠ, pretežno uporablja izraz 'šolstvo' (npr. 'šolska ministrica') in ne izobraževanje, kaj šele učenje.

Udejanjiti Strategijo vseživljenjskosti učenja pomeni sprejeti in sistemsko udejanjiti strategijo VŽU. To pa pomeni, da država ne ureja sistemsko le vzgoje in izobraževanja otrok in mladine, temveč, da sistemsko ureja tudi izobraževanje odraslih na vseh področjih sistema, to pa so upravljanje, zakonodaja, financiranje, omrežje izvajalcev in nosilcev dejavnosti ter infrastruktura, to kar je zdaj še pretežno neurejeno in/ali vsaj zapostavljeno. Samostojnemu direktoratu za izobraževanje odraslih gotovo ne bi kmalu zmanjkalo dela!

V potrditev naše pobude govorijo tudi strateški dokumenti, ki jih je v zadnjem času sprejemala Republika Slovenija, to pa so 'Strategija dolgožive družbe' in 'Strategija razvoja Slovenije do leta 2030', v katerih VŽU označujejo in štejejo za temeljno podlago našega razvoja! Še nadaljnji pogoj pa je to, da Strategijo vseživljenjskosti učenja sprejme Vlada RS, kar je ob sprejemanju Strategije predlagala že skupina, ki jo je pripravljala, in da pri udejanjanju VŽU sodelujejo vsa ministrstva, saj je znanje povsod, ne le v šolah in izobraževalnih ustanovah.

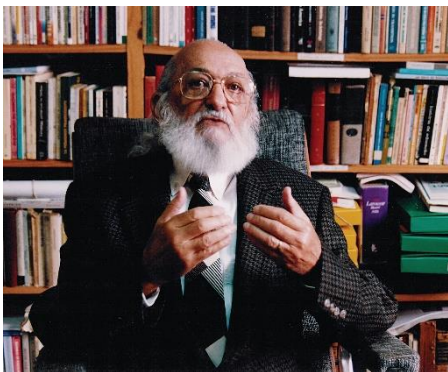
Samo preimenovanje ministrstva brez sprememb v njegovi organiziranosti torej nikakor ne zadošča. Preimenovanju bi morale slediti spremembe v organiziranosti ministrstva, med temi pa je najpomembnejša ustanovitev samostojnega direktorata za izobraževanje odraslih, v povezavi s tem pa enakopravna in enakovredna sistemska ureditev vzgoje izobraževanje otrok in mladine (začetnega izobraževanja) ter izobraževanja odraslih (nadaljevalnega izobraževanja).

Bo vendarle kak minister pri nas dojel to evidentno logiko in naravo vzgoje in izobraževanja v filozofiji in strategiji vseživljenjskosti učenja?!

Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si)

PAULO FREIRE – 100-LETNICA ROJSTVA

V letošnjem letu obeležujemo 100-letnico rojstva enega od najbolj vplivnih mislecev na področju radikalnega izobraževanja. Njegovo delo je vplivalo tudi na razvoj andragogike v Sloveniji. Odmeve kulturnih krožkov, ki jih je zasnoval kot prakse opismenjevanja v Braziliji, opazimo v idejah ob nastajanju študijskih krožkov v Sloveniji, vpliv pedagogike zatiranih zaznavamo v delih o radikalnem izobraževanju odraslih, in sicer predvsem pri avtoricah dr. **Sabina Jelenc Krašovec**, dr. **Sonja Kump** in dr. **Marta Gregorčič**. Na temelju njegovega dela je razvilo gledališče zatiranih (Augusto Boal), ki se uveljavlja tudi v naših krajih. Pomembna ustvarjalka gledališča zatiranih v Sloveniji je **Metka Bahlen Okoli**.

Pedagogika zatiranih ali *Pedagogia do Oprimado*, je najbolj poznano delo Freireja, izšlo je v portugalskem jeziku v burnem letu 1968, nato je bilo prevedeno v mnoge jezike. Leta 2019 je knjigo v slovenski jezik prevedla Blažka Müller. Po Google učenjaku je eno najbolj citiranih del na polju družbenih ved, po čemer lahko sklepamo, da je še vedno aktualno. Delo je nastalo v prepletu marksizma, personalizma in predvsem izkušenj z izobraževanjem brazilskih in čilenskih kmetov in delavcev. Ukoreninjeno v znoju in trpljenju revnih z metaforičnim jezikom sporoča, da je izobraževanje nujno, da bi se ljudje osvobodili iz oklepov zatiranosti. Učitelj in učenec skupaj rasteta v znanju, izstopita iz sheme, ki razdvaja, in vstopita v dialog. Freire je spodbujal reflektivno prakso, ki je nasprotje »bančniškemu izobraževanju«, pri katerem je učeči se posameznik pasiven element v hierarhični strukturi moči. Freire pa spodbuja vsakega k preizpraševanju resnic in k reinveciji ali vnovičnemu odkrivanju »pravil igre«. Prav v sodobnem času, ki ga nekateri imenujejo podivjani neoliberalizem, je njegova misel vedno bolj aktualna. Njegov model ljudskega izobraževanja in ozaveščanja (*conscientização*) je nasprotje neoliberalnim modelom: nasprotuje tekmovanju in spodbuja sodelovanje, nasprotuje tržnosti in spodbuja kulturo, nasprotuje profitu in spodbuja dialog. Se to zdi utopično? Freire pravi, da je potrebno poskusiti tisočkrat in ne obupati. Še več: Pedagogiko zatiranih je dopolnil s Pedagogiko upanja. Sprememb se ne da doseči brez upanja in ljubezni. Radikalnega izobraževanja ni mogoče razviti brez temeljne ljubezni. V uvodu dela Pedagogika upanja (1992) je zapisano, da smo ljudje potopljeni v pragmatični diskurz, ki naj bi ljudi prilagodil realnosti, kjer so sanje in utopije nekoristne. Freire pa meni nasprotno: izobraževanje je avantura, ki vedno znova presega obstoječe, prispeva k socialni pravičnosti.

Freirejevo delo ima bogato nasledstvo. Kritična pedagogika je imela odmev v delih Ivana Illicha in bell hooks, pognala je svoje kati v ekopedagogiko in transformativno učenje s svojimi začetki v ZDA (J. Mezirow), kritični feminizem (A. Darder). Njegovi nasledniki, kot npr. P. McLaren, S. Macrine in H. Giroux, nadaljujejo z razvojem »kritične pedagogike za negotove čase« in tudi s koncepti epistemologije Juga.

Nives Ličen (nives.licen@ff.uni-lj.si)

KRITIČNO RAZMIŠLJATE? NE, HVALA!

»Ljudje me sprašujejo, zakaj bi verjeli temu, kar trdim. Saj ne smete preprosto verjeti, če razmišljate kritično, jim odgovarjam.« M. Shemer

»Le malokdo ima raje kritiko, ki mu koristi, kakor hvalo, ki ga slepi in zavaja.« F. de la Rochefoucauld

Že od malega sem navajena na to, da vedno iščem konkretne odgovore in rešitve, še posebej, če poslušam preveč leporečenja in posplošitev, čeprav so rešitve mogoče. Vzgojena sem bila, da ni nič narobe, če si kritičen, in da to pomeni, da razmišljaš s svojo glavo. Seveda je past, v katero se lahko zapletemo, kritikasterstvo. Tega se zavedam.

Že v gimnaziji in kasneje med študijem sem spoznala, da šola ne uči mladih razmišljanja s svojo glavo, argumentiranja, reševanja problemov, kaj šele, da bi omogočala in spodbujala kritično razmišljanje. O tem sem se kasneje prepričala tudi kot predavateljica, ki je spodbujala svoje učence in študente h kritični misli in bila razočarana nad neodzivnostjo večine, češ, da tega niso vajeni in se celo bojijo povedati svoje mnenje.

Baje živimo v demokraciji, kot je še ni bilo. Ali res? Nisem tako prepričana. Bolj kot kdaj prej se bojimo spregovoriti na glas, ker tisti, ki so danes kritični, še posebej do vodilnih, nekaterih odločevalcev, se jim slabo piše. Ne bom govorila o nizkotnih zapisih, ki se valijo po družbenih omrežjih. Izogibam se tem zapisom in jih ignoriram.

Se pa razveselim prispevkov, tudi novinarskih, ki si upajo biti kritični, argumentirani, z dokazi in nakazanimi rešitvami. Razveselijo me kritični novinarski prispevki, uvodniki, kolumne v revijah in časnikih. Mislim pa, da bi se lahko več in bolj kritično oglašali tudi naši akademiki. Glasni pa bi morali biti tudi strokovnjaki na različnih področjih. Ne samo glasni, včasih bi morali kričati!

Še vedno naivno mislim, da je morda v mojem strokovnem okolju (izobraževanju odraslih) kaj drugače, pa se vedno znova »zbudim« in ugotovim, da se motim. O tem se lahko prepričam vsak dan, ko poslušam in berem, kaj se dogaja v šolah in izobraževanju nasploh.

Na zadnjem spletnem posvetu o izobraževanju odraslih so se vrstili govori, prispevki, polni lepih besed in praznih obljub, z redko posejanimi iskricami konkretnih predlogov in rešitev. Presenetila me je misel, da bi teme aktivnega državljanstva umestili celo v šolski kurikulum. Prav zanima me program tega predmeta, predvsem pa, kdo ga bo izvajal in kako. Nekateri se še spomnimo predmeta »samoupravljanje s temelji marksizma« in vemo, kako se je zgodba končala.

Aktivno državljanstvo je potrebno živeti od malih nog, z zavedanjem, da ni nič samoumevno in da se je potrebno za vse ves čas boriti, govoriti tudi o problemih in predlagati rešitve, s kritično mislijo in besedo, brez strahu, vendar tudi brez blatenja po družbenih omrežjih, kar se dogaja v

sedanjih časih. Priložnosti za kritične poglede na probleme, dialog, izmenjavo mnenj, strokovne predloge in rešitve je nešteto. Strokovna srečanja in posveti so le ena izmed njih, ki je ne znamo izkoristiti.

Mnogokrat se tudi vprašam, zakaj imamo toliko resornih ministrstev, javnih služb, zavodov, uradnikov, sekretarjev... . So tam zaradi nas, strokovne javnosti in uporabnikov ali zaradi sebe? Želje, pobude, predlogi in rešitve strokovne javnosti so jim neštetokrat posredovani, žal, le redko slišani in upoštevani.

» **Brez kritičnega mišljenja se ne bi družba nikamor premaknila in tudi stvari se ne bi kaj dosti izboljšale.**«

»**Demokracija uspeva le, če so njeni člani v zadostni meri kritični.**«

»**Biti kritičen pomeni, da razmišljaš s svojo glavo, ne kloneš pred vsako avtoriteto in informacijo.**«

Ida Srebotnik (drustvoio@gmail.com)

STARAJOČA SE DRUŽBA IN MEDGENERACIJSKO POVEZOVANJE

Posvet na to temo 30. oktobra 2021 v organizaciji Andragoškega centra Slovenije in s sodelovanjem Zveze društev upokojencev Slovenije ter Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje je bil del projekta Uresničevanje prenovljenega evropskega programa za učenje odraslih v Sloveniji. Razpravo o prihodnosti izobraževanja odraslih je sestavljalo šest dogodkov, tale je bil eden od njih. Posvet sta sestavljali dve enoti, ki ju je povezovala osrednja tematika. Kako se torej na to temo odzivajo in delujejo Zveza društev upokojencev Slovenije, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje in nekateri drugi.

Dolgoletna družbenopolitična delavka, zdaj podpredsednica ZDUS Jožica Puhar je spregovorila o novem videnju medgeneracijskega sodelovanja in omenila številne predsodke današnje družbe o starejših. Ob tem se je ustavila ob pogosto v javnosti uporabljeni besedi starizem, ki ni primeren izraz za starajočo se populacijo (*V Vzajemni, december 2021, str. 10, sem zasledila, kako lahko to besedo razumemo: Starizen imenujemo predsodke, stereotipe, zapostavljanje in diskriminiranje v zvezi s starostjo. Izraz uporabljajo v institucijah, politikah, celo zakonodajah po vsem svetu*). V družbi naj bi spodbujali aktivno staranje, digitalno izobraževanje starejših ter usposabljali strokovnjake gerontologe.

Predstavnik mladih Jaka Trilar MeKos, Mladinski svet Slovenije, je predstavil zamisli mladih, kako povezovati mlade in starejše in omenil, da jih politika s svojim videnjem želi ločevati. Poudaril je dve možni obliki sodelovanja: pomoč starejšim na domu in medgeneracijsko sobivanje.

Izjemno osebno je bil predstavljen program Društva upokojencev Novo mesto, dali so mu naslov Starejši za starejše. Gospa Rožca Šonc in njene sodelavke, koordinatorke programa, so opisale (tudi moški je med njimi) vrsto dejavnosti, s katerimi so prostovoljke, prostovoljci našli poti do starejših, jim pomagali na različnih področjih in jim preprečevali pomisleke, da bi bili komu odveč. Ganljive zgodbe so nas povsem prevzele. Pisano vsebino programov za starejše nam je predstavila tudi Ljudska univerza Kranj.

V drugem delu posveta je sodelovala Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. Ena od ustanoviteljic univerze dr. Dušana Findeisen je omenila vrsto predsodkov, ki pogosto nastajajo med ljudmi, češ le zakaj izobraževati stare ljudi. A izobraževanje starejših je vendarle nadaljevanje človekovega učenja v dolgoživi družbi in omogoča večjo družbeno pravičnost.

Nazorno je gornje trditve ponazorila skupina študentov univerze, ki je že deset let preučevala arhitekturo in urbanizem pod vodstvom arhitekta Mete Kutin. Raziskovali so Ljubljano, nazadnje Poljansko ulico, kjer je sedež univerze, in v projektu Mesto 65 + posneli film in predstavili sebe in svoje delo. Čudili smo se njihovemu znanju, samostojnosti in pogumu pri delu in si zapomnili misel študentke,« da se v skupini pravzaprav ne izobražuje, pač pa raziskuje.«

Potem ko smo spoznali tudi dejavnosti MOCIS v Slovenj Gradcu, je v sklepnem delu sodelovala še ena od ustanoviteljic univerze, dr. Ana Krajnc. V Sloveniji je okrog 560 000 upokojencev, ali naj bo ta množica ljudi prepuščena in za družbo povsem izgubljena, se je spraševala? Človek naj ima vse življenje pred sabo cilje, ki jih želi uresničevati. V vsakem od teh ljudi je še veliko znanja, tega človeškega kapitala ne smemo prezreti. V dolgoživi družbi ljudi ohranjamo aktivne s spodbujanjem k novemu učenju in sodelovanjem v družbi. Bodimo aktivni v svojem okolju, delajmo dobro za druge.

Udeležencev posveta (seveda z uporabo Zooma) je bilo okrog 150. Menim, da smo ves čas občutili voljo in energijo, ki so jo predstavljene skupine doslej vlagale za večje povezovanje generacij. Udeležence so opozorili na pomembno vlogo starejših v družbi in nas spodbudili k dejanjem.

Marija Velikonja (mvelikon@gmail.com)

ACS IMA NOVO DIREKTORICO

Andragoški center Slovenije (v nadaljevanju ACS) je 28. maja letos dobil novo direktorico. To je dr. Nataša Potočnik, ki je že peta vodstvena oseba v času, odkar deluje ACS, ki je bil ustanovljen leta 1991. Izvolitev nove direktorice ni bila lahka, saj je bilo pred tem skorajda že odločeno, da bo za direktorja izvoljen kandidat, ki ga je podpiralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in ki po mnenju mnogih, med drugim tudi osebja ACS, za to mesto ne bi bil ustrezen.

S čim je dr. Nataša Potočnik prepričala Svet ACS, da so jo izvolili? Ima vodstvene izkušnje in je strokovnjakinja s področja izobraževanja, kar dokazuje z javno objavljenimi deli in drugimi strokovnimi dosežki na tem področju. V zadnjem času je bila predstojnica območne enote Zavoda RS za šolstvo Kranj, v letih od 2015 do 2018 pa je bila namestnica direktorja Zavoda RS za šolstvo. Vsekakor so to ustrezne podlage za vodenje ustanove, kakršna je ACS, ki ima v svojem programu dejavnosti, kot so raziskovanje, razvoj, kakovost izobraževanja, svetovanje, vrednotenje, promocija

in informacijsko delo itn. Res je sicer, da bi moral direktor ACS imeti tudi izkušnje iz izobraževanja odraslih in da bi moral teoretično in praktično poznati andragogiko, vendar v prijavah za mesto direktorja ni bilo nikogar, ki bi izpolnjeval ta pogoj. Vodstvene izkušnje, ki jih ima dr. Nataša Potočnik, in to s področja vzgoje in izobraževanja, ima tudi doktorat s tega področja, so obetajoča podlaga za uspešno vodenje te ustanove; postopoma si bo gotovo pridobila tudi potrebno znanje iz andragogike in izobraževanja odraslih.

Dr. Nataša Potočnik je na mestu direktorja zamenjala mag. Andreja Sotoška, ki je Andragoški center Slovenije vodil 13 let, bolj ali manj uspešno. Vsekakor mu za delo izrekamo zahvalo. Novi direktorici pa želimo, da bi se uspešno spopadla z izzivi na zahtevnem položaju vodje naše osrednje ustanove za razvoj in raziskovanje izobraževanja in učenja odraslih. Srečno!

Zoran Jelenc, (zoran.jelenc@guest.arnes.si)

ŠTUDENTSKI PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKI DAN

Priložnost za predstavitev raziskovalno-inovativnega dela študentov

V letošnjem letu smo študentje Oddelka za pedagogiko in andragogiko v okviru Pedagoško-andragoških dni organizirali predkonferenčni dogodek *Študentski pedagoško-andragoški dan (ŠPAD)*. V času študija nastaja veliko različnih besedil, seminarskih nalog, raziskav in magistrskih nalog, zato smo se odločili, da tudi študentom omogočimo, da sami predstavijo svoje raziskovanje, izobraževalne programe in poglede na aktualno stanje v stroki. Dogodka so se poleg študentov in študentk ter njihovih predstavnikov udeležili še profesorji in profesorice. S spodbudnimi besedami uvodnih nagovorov, aktualnimi komentarji in kritično refleksijo so spodbudili bogato diskusijo v skupinskem delu, ki je sledil po samih predstavitvah. V sklopu dogodka je svoje (raziskovalno) delo predstavilo sedem študentov, med katerimi so prevladovala andragoške teme, navedene v nadaljevanju.

Najprej omenjamo *Pomen vseživljenjskega učenja pri odraslih z motnjo v duševnem razvoju (Tina Doberlet)*, v sklopu katere je bila predstavljena vloga vseživljenjskega učenja, ki se sklada s potrebami in zmožnostmi oseb z motnjami v duševnem razvoju. V raziskavo je bil vključen tudi Center za usposabljanje, delo in varstvo Matevža Langusa. Izsledki so nazorno prikazali pozitivne učinke vpeljave koncepta vseživljenjskega učenja, prednosti in izzive centra, ki jih čakajo v prihodnosti.

Posebna je bila tema *Umiranje, smrt in žalovanje pri starejših: pot transformativnega učenja (Sanja Novaković in Nina Tušek)*. Namen predstavljene teme je bila detabuizacija smrti ter analiza že obstoječih raziskav na področju žalovanja starejših odraslih. S tematiko sta se študentki dotaknili procesa žalovanja, kot priložnost avtobiografskega in/ali transformativnega učenja. Izpostavili sta posebnosti žalovanja starejših odraslih ter ponudbo podpornih programov, ki so žalujočemu na voljo doma in po svetu.

Študentski pedagoško-andragoški dan nam je postregel tudi s predstavitev dveh izobraževalnih programov. Z naraščanjem števila zapornikov se je v slovenskem prostoru prepoznala potreba po dodatnem usposabljanju strokovnega kadra, ki je ključnega pomena za nemoteno in kakovostno delo z zaporniki. V ta namen je nastal program *Izobraževanje strokovnih delavcev za uspešno rehabilitacijo zapornikov (Tara Adamčič)*, ki je namenjen njihovem strokovnemu razvoju. Implementacija programa bi lahko pomembno pripomogla k večjemu zadovoljstvu strokovnih delavcev, izmenjavi izkušenj ter razvoju ključnih kompetenc.

Udeleženci dogodka so spoznali izobraževalni program, namenjen kulturno-umetniški dejavnosti, tj. zborovskemu petju. V želji, da bi odrasli v sklopu zborovskega petja imeli možnost pridobivanja (dodatnega) znanja s področja glasbene teorije, vokalne tehnike, interakcije z dirigentom, interpretacije ter harmonije, se je oblikoval *Izobraževalni program o osnovah veščin zborovskega petja kot kulturno-umetniško izobraževanje odraslih (Klara Hudournik)*.

Omeniti velja tudi pedagoški temi, ki sta pomembno zaokrožili omenjeni dogodek. Predstavljena je bila magistrska naloga o *pogledu mladostnikov na podporno vlogo šolskih svetovalnih delavcev mladostnikom pri soočanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju* (Špela Stržinar). Dogodek smo zaključili s pedagoško razpravo o *širši študentski problematiki in vplivu sodobne potrošniške ideologije na subjekta* (Jaka Klun in Tilen Abram).

Predstavljene teme študentov kažejo na širino področja ter raziskovalno vnemo in inovativnost novih generacij andragogov, ki se razvijajo na Oddelku za pedagogiko in andragogiko. Bodoči kader lahko pomembno prispeva k večji prepoznavnosti in razvoju izobraževanja odraslih, ki je že vrsto let v senci izobraževanja otrok in mladine. Študentje in študentke oddelka si prizadevajo k vsakoletnemu izvajanju dogodkov, kamor vabijo tudi bralce ADS novic.

Andraž Fink in Nina Tušek, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (tusek.nina@gmail.com)

Z RAZVOJEM DIGITALNIH KOMPETENC PROTI LAŽNIM NOVICAM

Projekt FI.DO

Lažne vsebine in dezinformacije so postale posebej zaskrbljujoč pojav. Zato smo se v Rusaalki odločili, da se bomo pridružili mednarodnemu projektu FI.DO (iz angleške kratice: »Fighting Fake News and Disinformation«), Boj proti lažnim novicam in dezinformacijam, ki ga znotraj programa Erasmus plus Strateško partnerstvo za inovacije sofinancira Evropska Unija.

Letos smo začeli z dvoletnim projektom, pri katerem sodelujemo s slovenskimi, grškimi, italijanskimi in poljskimi partnerji.

Rusaalka je video-produkcijska hiša s sedežem v Ljubljani, ki pa že vrsto let deluje na mednarodnem področju. Nekateri člani se ukvarjajo tudi z analizo medijskih vsebin, spremljanjem sovražnega govora ter prepoznavanjem lažnih informacij na spletu. Kot andragoginja me zanima izobraževanje digitalnih kompetenc odraslih za aktivno državljanstvo.

V projekt FIDO bo Rusaalka prinesla strokovno znanje in izkušnje, ki smo si jih pridobili pri spremljanju sovražnega govora, lažne in zavajajoče vsebine ter dezinformacij na spletu.

Partnerjem bomo pomagali pri oblikovanju izobraževalnih modulov: *metoda usposabljanja za odrasle, priročnik za trenerje ter resna računalniška igrice*. S partnerji se srečujemo enkrat mesečno po spletni klepetalnici Google Meet. Naši drugi partnerji imajo različno strokovno znanje (spletno oblikovanje, računalniško programiranje, izobraževanje odraslih itd.) in na podlagi tega si sodelavci med seboj razdelimo naloge.

Ko bo izdelan prvi *modul metoda usposabljanja*, bo v Sloveniji tako usposabljanje prevzela Zasavska Ljudska Univerza iz Trbovelj, ki že ima razvite neformalne izobraževalne programe za odrasle.

Bralce bomo sproti obveščali o nadaljnjem razvoju projekta FIDO. Razvoj projekta lahko spremljate tudi na naši Facebook strani: FIDO Project: Fighting Fake News & Disinformation | Facebook

Katja Lihtentalner (katja@rusaalkafilms.com)

FI.DO projekt: Boj proti lažnim novicam in dezinformacijam

Press Release

Cilj projekta je izboljšanje digitalnih kompetenc starejših ter razvoj orodij za podporo pri delu izobraževalcev, učiteljev in trenerjev na področju učenja odraslih z namenom boja proti lažnim novicam in dezinformacijam.

V nasprotju s splošnim mnenjem lažne novice niso sodoben pojav: internet je samo povečal možnost sirjenja taksnih novic globalno. Starejši državljani so med najbolj ranljivimi in dojemljivimi za takšen pojav.

Pogosto se bojujejo s sledenjem digitalne preobrazbe, ki jo povzroča hiter razvoj medijskih tehnologij. Zaščita državljanov pred obsežnimi dezinformacijami je zato se posebej pomemben izziv za sodobno Evropo.

Cilj projekta

Prek umetniških praks (dva partnerja sodita v sektor fotografije ter medijev in filmske produkcije), z razvojem digitalnih ustvarjalnih veščin (eden izmed partnerjev ima izkušnje z upravljanjem in produkcijo informacijskih vsebin in družabnih medijev ter ustvarjanjem računalniških video iger) in z znanstveno podporo s strani univerzitetnega partnerja bo projekt izvajal inovativne prakse (aktivnosti, ki spodbujajo intelektualne izzive).

Dejavnosti bodo namenjene podpori razvoja veščin in spretnosti starejših ter trenerjev (štirje partnerji so organizacije za izobraževanje odraslih).

Glavne ciljne skupine

Glavno ciljno skupino projekta predstavljajo starejši, ki so že razvili določeno digitalno znanje, ki pa izhaja iz praktične uporabe orodij (pametni telefoni, računalniki itd.) in ne teoretičnega ozadja. Projekt FI.DO načrtuje skupno vključitev 180 upokojencev v štirih sodelujočih državah (Grčija, Italija, Poljska, Slovenija). Ciljna skupina bo od pomladi 2022 vključena v tri delavnice (LiveLabs), ki bodo prispevale k razvoju ciljnih izdelkov.

Glavne aktivnosti projekta

V partnerstvu z omenjenimi organizacijami bomo v dveh letih (2021-2023) razvili naslednja izobraževalna orodja:

1. *Metoda usposabljanja*, ki bo preizkušena tekom interaktivnih delavnic za starejše udeležence in osebje večje množičnega komuniciranja. Tekom delavnic bodo udeleženci razpravljali o projektnih temah in preizkušali učinkovitost izdelka s preprostimi praktičnimi vajami. Uvedba nove metode usposabljanja se pričakuje sredi pomladi 2022.
2. *Priročnik*, ki bo podpiral učitelje, ki delajo v sektorju vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih. Pomagal jim bo, da se seznanijo s teoretičnimi osnovami metode usposabljanja. Priročnik bo končan decembra 2022.
3. *Izobraževalna računalniška igra*, povezana z glavno temo, ki jo bodo podobno kot metodo treninga na interaktivni delavnici preizkusili in ocenili starejši. Izid igre je predviden za jesen 2022.

Dodaten cilj

1. Izboljšati digitalno pismenost starejših vključenih v projekt in izboljšati njihovo sposobnost prepoznavanja resničnih novic od lažnih.
2. Dolgoročni cilj projekta FI.DO je razširjanje projektnih izdelkov ter minimizirati družbeni, finančni in politični vpliv pojava lažnih novic v Evropi.

Kako lahko prispevate?

Ne glede na to, ali ste poklicno povezani s projektom (npr. novinar, profesor, študent) ali zavedni državljan (starejši ali ne), lahko tudi vi postanete del projekta FI.DO. Pošljite nam vase želje in ideje po elektronski pošti in se natančneje dogovorite o tem, kako lahko sodelujete: europe@aforismatoscana.net.

Kako lahko izveste več o FI.DO?

Potrebujete več informacij, fotografij in logotipov za ponazoritev članka? Pošljite nam e-pošto. Kontaktna oseba: Rok Vukčević (glej podrobnosti na desni).

Splošni podatki O FI.DO

- *Program financiranja: Strateška partnerstva za inovacije Erasmus+*
- *Trajanje projekta: 1. 3. 2021-28. 2. 2023*
- *Vodja projekta: Soc. Coop. Aforisma Impresa sociale (Italija)*

Aforisma je zadruga, specializirana za vseživljenjsko učenje. Je del mreže ACLI (italijansko delavsko združenje Kristjanov). Akreditirala ga je regionalna vlada Toskane kot izvajalka usposabljanja in italijansko Ministrstvo za delo (Agencija za zaposlovanje). Od leta 2008 je Aforisma razvila specifično področje znanj, namenjeno zaposlitvi oseb s posebnimi potrebami.

Projektne partnerji**1. Rusaalka Films (Slovenija)**

Produksijska hiša Rusaalka od leta 2016 ustvarja neodvisne dokumentarne in kratke igrane filme. Mednarodna ekipa se trudi prikazati pomembne zgodbe, za katere meni, da jih ne smemo prezreti.

2. Zasavska ljudska univerza (Slovenija)

Organizacija za izobraževanje odraslih, ki več kot pol stoletja nudi storitve na področju izobraževanja in usposabljanja odraslih v Zasavju.

3. IDEC (Grčija)

IDEC je svetovalno podjetje za usposabljanje s sedežem v Atenah. Njihove dejavnosti vključujejo: izobraževanje, svetovanje pri upravljanju, zagotavljanje kakovosti, vrednotenje in razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij za zasebni in javni sektor.

FI.DO PROJECT**Fighting fake news and DisinfOrmation**

Funding programme:
Erasmus+ Strategic
Partnerships for Innovation

Coordinator

Aforisma (Italy)
aforismatoscana.net

Partners

- IDEC SA (Greece)
idec.gr
- Nexus Publications SA (Greece)
nexusmedia.gr
- QZR srl (Italy)
qzrstudio.com
- Rusaalka Films (Slovenia)
rusaalkafilms.com
- University of Humanities and Economics in Lodz (Poland)
ahe.lodz.pl
- Zasavje People's University (Slovenia)
zlu.si

Contact for questions

Rok Vukcevic (Aforisma)
Tel.: (+39) 050 2201288
Fax: (+39) 050 2209491
info@aforismatoscana.net

Tags

#FIDO #FightFakeNews
#FightingDisinformation

4. *Nexus (Grčija)*

Nexus je največje fotografsko založniško podjetje v Grčiji. Podjetje sodeluje pri organizaciji trgovskih razstav na področju slikovne obdelave (od leta 1998 v več kot 20 različnih mestih Grčije, Cipra in Bolgarije).

5. *QZR srl (Italija)*

Studio QZR se ukvarja s komunikacijskim oblikovanjem in razvojem informacijskih tehnologij. Podjetje se je rodilo leta 2013 kot digitalni partner na področju založništva, ki izvaja poizkuse in razvoj aplikacij za različne italijanske stranke na področju marketinga.

6. *Univerza za humanistiko in ekonomijo v Lodzu (Poljska)*

Akreditirana visokošolska ustanova, ki poleg tradicionalnih univerzitetnih programov (dodiplomski, podiplomski študij, doktorski program) hkrati nudi tečaje za različne ciljne skupine.

Opomba uredništva: Navedeni so podatki iz reklamnega oglasa.